

‘Onkruid komt hier niet voor’

Fred van der Hengst stopt na 31 jaar als tuinbaas op Huis te Manpad. Zijn zoon Bas neemt het stokje over op een unieke plek in Zuid-Kennemerland. Wat is er in die periode veranderd en wat gaat er veranderen?

door *Huib Koel*

‘Je schoffelt niet zo maar een plantje weg. Het kan immers een unieke soort zijn die juist vanwege die specifieke en dus goede omstandigheden daar groeit. Werken op een buitenplaats betekent dat je oog hebt voor de natuur’, zegt Fred van der Hengst (65) die na ruim dertig jaar stopt als tuinbaas van Huis te Manpad in Heemstede. Deze buitenplaats geldt als één van de fraaiste plekjes van Nederland door de natuurschoon en de ligging op de rand van een oude strandwal. Zoon Bas (39), al twintig jaar werkzaam als hovenier in tuinaanleg en onderhoud, neemt de functie over.

Fred en Bas van der Hengst

©Foto: Wilma van der Heuvel

Een eigen pluktuin

‘Ik was negentien, toen ik hier kwam werken. Er was toen geen specifiek beheerplan. We deden het onderhoud zoals de toenmalige eigenaar de heer. Visser dat wilde. Dat betekende dat we elke tak uit het bos opraapten en vervolgens op een grote stapel gooiden en verbrandden. Tegenwoordig een ondenkbare manier van natuurbeheer’, zegt de oude tuinbaas. ‘Meneer Visser wilde vooral dat zijn hofstede er netjes uitzag. Daarnaast hield hij van snijbloemen. Er was een speciale bloementuin om boeketten te kunnen maken, niet alleen voor op tafel maar ook voor aan de toegangspoort. Die bloemenkweek vergde heel veel manuren, er waren hier meerdere tuinlieden aan het werk. Geld speelde toen ogenschijnlijk geen rol.’

‘Ik heb hier een geweldige kindertijd gehad’, zegt zoon Bas van der Hengst, zelf inmiddels vader van twee kinderen. Na het behalen van het diploma Middelbare Tuinbouwschool bijna twintig jaar geleden, begon hij een eigen hoveniersbedrijf. Nu maakt hij de overstap naar de buitenplaats waar hij geboren en getogen is. ‘De afgelopen jaren heb ik de wispelturigheid van de markt ervaren. Enige rust op dat gebied komt mij nu goed uit. En het is natuurlijk een unieke situatie: werken op de plek waar je als kind speelde. Ik ken ieder plekje. Daarnaast kan ik gebruikmaken van de kennis en kunde van mijn vader, die al zovele jaren hier werkzaam is.’

Stinsenflora

Het Huis te Manpad is al eeuwen oud, ontstaan in de zeventiende eeuw. Het parkbeheer van een dergelijke buitenplaats is iets anders dan het tuinonderhoud van normale tuinen. ‘De kennis van de inheemse flora en fauna en hun specifieke eisen leer je niet direct op de tuinbouwschool. De ervaringen van je voorgangers en een portie gezonde nieuwsgierigheid zijn essentieel om hier te kunnen werken en de natuurwaarden in stand te houden’, stelt Fred. ‘Veranderingen in het beheer moeten weloverwogen plaatsvinden: ze hebben pas na tientallen jaren resultaat op de aanwezige flora en fauna. Huis te Manpad staat bekend om zijn stinsenflora. Bolletjes en knolletjes, zoals het haarlems klokkenspel, die in het park rondom een buitenplaats of landgoed goed gedijen. Dat vergt toch heel specifiek beheer om het te kunnen behouden. Onkruid komt hier niet voor, alleen staat een plantje soms op de verkeerde plek.’

Huppelend hermelijntje

Het is een particuliere buitenplaats. Door de geringe recreatiedruk is het een rust- en broedgebied voor diverse vogels en zoogdieren, midden in de Randstad. IJsvogel, buizerd, havik, bosuilen en diverse soorten zangvogels kom je hier tegen. ‘Er lopen negen reeën en drie hazen rond. Recent zagen we nog een hermelijntje huppelen. De boomarter is sinds kort ook een vaste bewoner. Egels uit de egelopvang vinden het hier een paradijs.’

Veel veranderen gaat Bas niet. ‘Er is een beheerplan waarin duidelijk omschreven staat wat er moet gebeuren. Het grootste project staat momenteel gepland voor 2019. Dan worden de oude lindenbomen uit het begin van de achttiende eeuw op het voorplein vervangen. Van de huidige, zeer speciale lindensoort zijn jonge, nieuwe bomen (klonen) gekweekt. Dat wordt best wel ingrijpend. Enige ervaring met het werk heb ik de afgelopen jaren opgebouwd. Ik werd al regelmatig ingehuurd bijvoorbeeld voor specifieke klussen met grotere machines. Nieuw voor mij wordt het leren snoeien van de fruitbomen, waaronder de zeldzame leifruitbomen langs de slangenmuur’, stelt de nieuwe tuinbaas.

Geen rijtjeshuis

‘In de toekomst zal er waarschijnlijk minder geld beschikbaar zijn om dit erfgoed op de huidige wijze in stand te houden. Dat betekent meer inzet van vrijwilligers en meer machinaal beheer. Daar ben ik op voorbereid. Gelukkig blijft mijn vader nog enkele jaren hier werken. Zijn expertise komt mij en de buitenplaats goed van pas. Samenwerken met mijn vader gaat prima. Alleen nu word ik de baas’, zegt Bas lachend. Zijn vader schakelt per 1 januari terug naar drie dagen per week. ‘Ik loop hier al 46 jaar rond en wil graag tot mijn zeventigste, dan ben ik hier vijftig jaar in dienst, verbonden blijven aan ‘mijn’ Manpad. De tuinmanswoning met mijn fuchsiatuin langs de Manpadslaan, waar ik al jaren woon, bevalt mij prima. Naar een rijtjeshuis verhuizen is niks voor mij.’

Huib Koel is de imker van Huis te Manpad